

Finanțat de
Uniunea Europeană

CRJM
Drepturi și justiție pentru toți

GHID SUCCINT

PENTRU IDENTIFICAREA, EVALUAREA, ASISTENȚA ȘI MONITORIZAREA APĂRĂTORILOR DREPTURILOR OMULUI AFLAȚI ÎN SITUAȚII DE RISC

Autor:
Centrul de Resurse Juridice din Moldova

Aprilie 2024

Acest document a fost produs cu sprijinul financiar al Uniunii Europene în cadrul proiectului „Scut pentru apărătorii drepturilor omului - Sprijin apărătorilor drepturilor omului în Republica Moldova”, implementat de Centrul de Resurse Juridice din Moldova (CRJM). Conținutul prezentat este responsabilitatea exclusivă a CRJM și nu reflectă neapărat viziunea Uniunii Europene.

CUPRINS

Introducere	4
Principii generale la baza protecției ADO	5
Cartografierea situației	7
Identificarea și monitorizarea	8
Sesizarea	11
Documentarea, analiza și evaluarea	11
Comunicarea și raportarea	12
Sprijin și advocacy	13
Monitorizarea evoluției	13
Relocarea (soluție de ultim resort)	15
Anexă 1: Listă de contacte utile	16
Anexă 2: Sesizarea Raportorului Special al ONU pentru ADO	18
Anexă 3: Surse internaționale de reglementare ADO	20
Anexă 4: Jurisprudența relevantă a Curții Europene a Drepturilor Omului	22

INTRODUCERE

Ghidul este destinat publicului larg, dar și instituțiilor care prin modul lor de activitate sunt antrenate în identificarea, evaluarea, asistența, referirea, monitorizarea și evidența apărătorilor drepturilor omului aflați în situații de risc.

Scopul ghidului este de a oferi o informație succintă și de bază cu privire la standardele internaționale, drepturile principale, modul de realizare a atribuțiilor și a pașilor necesari, pentru informarea și, respectiv, prevenirea eventualelor abuzuri în legătură cu apărătorii drepturilor omului.

Apărători ai drepturilor omului (ADO) sunt orice persoane sau grupuri care recunosc universalitatea drepturilor omului pentru toți, fără niciun fel de distincție și care activează cu scopul de a promova, a proteja și asigura respectarea acestora la nivel local, național, regional și internațional prin mijloace pașnice.

Un apărător sau o apărătoare a drepturilor omului nu trebuie să aibă neapărat studii juridice. Indiferent de locul de muncă, activitate sau funcția ocupată, oricine poate fi ADO, atât timp cât recunoaște universalitatea drepturilor omului pentru toți și acționează pașnic¹. De exemplu, ADO pot fi activiști, avocați, jurnaliști, funcționari publici, judecători, procurori, profesori, asistenți sociali, angajați sau voluntari ai organizațiilor neguvernamentale etc.

Metodele prin care ADO promovează și protejează drepturile omului variază și pot include: documentarea și difuzarea informațiilor despre încălcările drepturilor omului; susținerea victimelor acestor încălcări; inițierea de acțiuni pentru asigurarea responsabilizării și eradicarea impunității; promovarea respectării drepturilor omului în mediul de afaceri, inclusiv prin informarea despre neregulile admise de entităților comerciale sau lipsa de acțiune a autorităților; îmbunătățirea guvernantei și politicii guvernamentale; protejarea zonelor sau resurselor naturale de impactul negativ al activităților existente sau propuse; susținerea implementării și ratificarea tratatelor privind drepturile omului; educarea și formarea altora în domeniul drepturilor omului, promovarea eforturilor anticorupție, inclusiv prin creșterea gradului de conștientizare cu privire la impactul dăunător al corupției etc.

Munca ADO aduce numeroase beneficii comunităților lor și reprezintă un pilon fundamental al sistemului internațional al drepturilor omului și este esențială pentru dezvoltarea societăților incluzive, sigure și prospere.

NOTĂ!

Acest ghid și liniile sale directorii sunt formulate ca standarde minime. Opțiunile individuale de acțiune pot fi modificate și extinse pentru a reflecta situația exactă. Atunci când o instituție intervine în sprijinul unui ADO aflat în pericol, este important ca orice acțiune să fie întreprinsă conform dorinței exprimate a persoanei în cauză și în strânsă consultare cu aceasta, familia sau persoanele apropiate. Diferite abordări pot fi aplicabile în funcție de situația și contextul politic specific.

1 https://crjm.org/wp-content/uploads/10/2022/infografic_RO_Cine-este-un-ADO.pdf

PRINCIPII GENERALE LA BAZA PROTECȚIEI ADO

RECUNOAȘTEREA DIMENSIUNII INTERNAȚIONALE A PROTECȚIEI ADO

Deși responsabilitatea pentru protecția ADO revine în primul rând statului, încălcările drepturilor ADO nu sunt doar o problemă internă. Prin urmare, statele ar trebui să recunoască nevoia de a proteja ADO atât pe teritoriile lor, cât și în alte state.

RĂSPUNDEREA ACTORILOR NON-STATALI

Deși statele au datoria de a proteja ADO de abuzurile actorilor non-statali, aceștia trebuie să recunoască drepturile ADO și să fie ghidați de normele internaționale ale drepturilor omului în desfășurarea activităților lor.

EGALITATE ȘI NEDISCRIMINARE

Dreptul de a apăra drepturile omului trebuie garantat fără discriminare, iar măsurile de protecție a ADO ar trebui să fie reflectate de nevoile specifice ale acestora. O abordare sensibilă la gen și diversitate ar trebui integrată în toate activitățile pentru a consolida protecția ADO.

CADRUL LEGAL, ADMINISTRATIV ȘI INSTITUȚIONAL PROPICE

care ar contribui la crearea și consolidarea unui mediu sigur, în care ADO sunt protejați, susținuți și împuterniciți să își desfășoare activitățile legitime. Legile, reglementările, politicile și practicile interne trebuie să fie compatibile cu angajamentele și cu standardele internaționale ale drepturilor omului.

UN MEDIU SIGUR ȘI PROPICE PENTRU A ÎMPUTERNICI ACTIVITATEA ÎN DOMENIUL DREPTURILOR OMULUI

Protecția eficientă a demnității, integrității fizice și psihologice, libertății și securității ADO este o condiție prealabilă pentru realizarea dreptului de a apăra drepturile omului. Mai mult, un mediu sigur și propice necesită realizarea unei varietăți de alte drepturi fundamentale umane care sunt necesare pentru a desfășura activități în domeniul drepturilor omului, inclusiv drepturile la libertatea de exprimare, adunare pașnică și asociere, dreptul de a participa la afacerile publice, dreptul la viața privată și dreptul la acces neîngrădit la comunicarea cu organele internaționale, inclusiv la mecanismele internaționale și regionale ale drepturilor omului.

LEGALITATEA, NECESITATEA ȘI PROPORȚIONALITATEA LIMITĂRILOR DREPTURILOR FUNDAMENTALE ÎN LEGĂTURĂ CU ACTIVITATEA ÎN DOMENIUL DREPTURILOR OMULUI

Instrumentele internaționale privind drepturile omului permit limitarea anumitor drepturi doar dacă aceste limitări au o bază formală în lege și sunt necesare într-o societate democratică în interesul unuia dintre motivele prescrise. Mecanismele internaționale ale drepturilor omului au subliniat că domeniul pentru limitările permisibile trebuie interpretat în general în mod restrâns. Faptul că dreptul de a apăra drepturile omului este necesar pentru realizarea tuturor celorlalte drepturi restrânge și mai mult domeniul pentru limitările permisibile. Pragul pentru a îndeplini principiile necesității și proporționalității oricărui astfel de limitări poate fi considerat deosebit de înalt.

CARTOGRAFIEREA SITUAȚIEI

Capacitatea instituțiilor angajate în protecția ADO depinde de înțelegerea și documentarea contextelor dinamice și a cazurilor individuale. Un exercițiu de „cartografiere” este esențial pentru a identifica organizațiile și ADO: cine sunt, dacă sunt parte a unei rețele naționale sau internaționale și riscurile cu care se confruntă, având în vedere diversitatea ADO și a contextelor în care aceștia operează.

În evaluarea condițiilor de lucru ale ADO, instituțiile ar trebui să considere:

dacă problemele și riscurile reflectă practici specifice (de exemplu, restricții impuse asupra libertății de exprimare sau de adunare pașnică, fie în legislație, fie în practică);

cauzele sistemice, amenințările noi și cele emergente;

volumul amenințărilor și atacurilor presupuse și raportate;

eforturile autorităților de a proteja ADO și de a investiga atacurile împotriva acestora, inclusiv nivelul de impunitate;

existența unui dialog între autorități, societatea civilă și ADO.

Este, de asemenea, important ca autoritățile să identifice alți actori care sunt interesați de activitatea ADO, inclusiv misiuni diplomatice, actori regionali și internaționali, mediul academic, mass-media și sectorul privat.

IDENTIFICAREA ȘI MONITORIZAREA

Identificarea cazurilor se realizează de către profesioniștii care intră primii în contact cu ADO și /sau de alți ADO sau organizații non-guvernamentale.

Cauzele ce vizează ADO sunt identificate prin:

Monitorizarea presei, a rețelelor sociale, evenimentelor publice

Sesizări și solicitări directe

Analiza rapoartelor emise de organizații neguvernamentale

Discuții cu alte organizații sau persoane

Riscuri la care se supun ADO și/sau familiile lor

**Discriminări,
ironizări și
stigmatizări,
înclusiv în
mediul online**

**Defăimări,
intimidări și
amenințări
(inclusiv cu
moartea)**

**Violențe fizice
și deteriorarea
bunurilor**

**Arestări și
condamnări
arbitrare**

**Sanțiuni
disciplinare
nedrepte până la
pierderea locului
de muncă**

**Restricții
asupra
libertăților de
circulație,
exprimare și
asociere**

Obiectivele monitorizării cauzelor ADO

**Evaluarea corectitudinii
procesului de judecată**

**Asigurarea apărării
drepturilor ADO**

**Semnalarea publică în
cazul nerespectării
drepturilor**

**Diagnosticarea sistemului
de justiție penală**

**Identificarea
breșelor sistemice**

Etapele monitorizării cauzelor ADO:

1
Pregătirea și
informarea
prealabilă

2
Vizita în locul
de detenție
preventivă

(dacă ADO este reținut/arestat)

3
Asistarea la
ședințe de
judecată

4
Luarea notițelor
și elaborarea
rezumatelor

5
Lansarea
apelurilor și
informarea
publică

6
Realizarea
raportului

care va include:

- Descrierea cauzei
- Părțile implicate
- Descrierea procedurii
- Soluția instanței
- Concluziile cauzei

SESIZAREA

Identificarea și abordarea cazurilor de intimidare sau amenințare împotriva ADO necesită o abordare meticuloasă și adaptată la contextul specific în care acestea se întâmplă. Colaborarea cu organizații internaționale și organizații ale societății civile poate oferi resurse suplimentare și sprijin în acest proces.

Sesizarea este procesul prin care un caz este adus la cunoștința autorităților abilitate cu competențe în cercetarea infracțiunilor, pentru a identifica și atrage la răspundere presupusul făptuitor și să asigure protecția ADO.

SESIZAREA SE FACE ÎN REGIM PRIORITAR

DOCUMENTAREA, ANALIZA ȘI EVALUAREA

DOCUMENTAREA CAZURILOR

Înregistrarea audio și/ sau video a detaliilor incidentelor, inclusiv datele, locurile, persoanele implicate, natura intimidării sau amenințării și orice alt context relevant. Aceste informații vor fi utile organelor de drept.

ANALIZA CONTEXTULUI

Înțelegerea contextului mai larg în care au loc intimidările sau amenințările, inclusiv istoricul conflictelor locale, tensiunile politice sau alte probleme sociale relevante.

EVALUAREA CREDIBILITĂȚII

Verificarea informațiilor primite pentru siguranța că sunt credibile și nu bazate pe zvonuri sau dezinformare.

COMUNICAREA ȘI RAPORTAREA

COMUNICAREA

Dacă este posibil și sigur, de luat legătura directă cu victima (ele) sau cu grupurile ADO afectate pentru a obține mărturii directe și pentru a oferi sprijin.

Este necesară respectarea viziunii victimei privind confidențialitatea și asigurarea că informațiile sensibile sunt protejate corespunzător.

Stabilirea și utilizarea comunicațiilor/canalelor securizate în vederea protejării identității surselor atunci când este necesar sau prin care ADO și publicul pot raporta cazuri de intimidare sau amenințare.

Crearea unui sistem clar și sigur prin care personalul și publicul pot raporta incidente. Acesta poate include linii telefonice dedicate, adrese de email securizate și un formular online anonim.

COMUNICAREA PUBLICĂ

Pentru cazurile de interes public sau pentru a genera conștientizare, este oportun elaborarea comunicatelor de presă și a rapoartelor publice, asigurând că informațiile sensibile sunt protejate corespunzător.

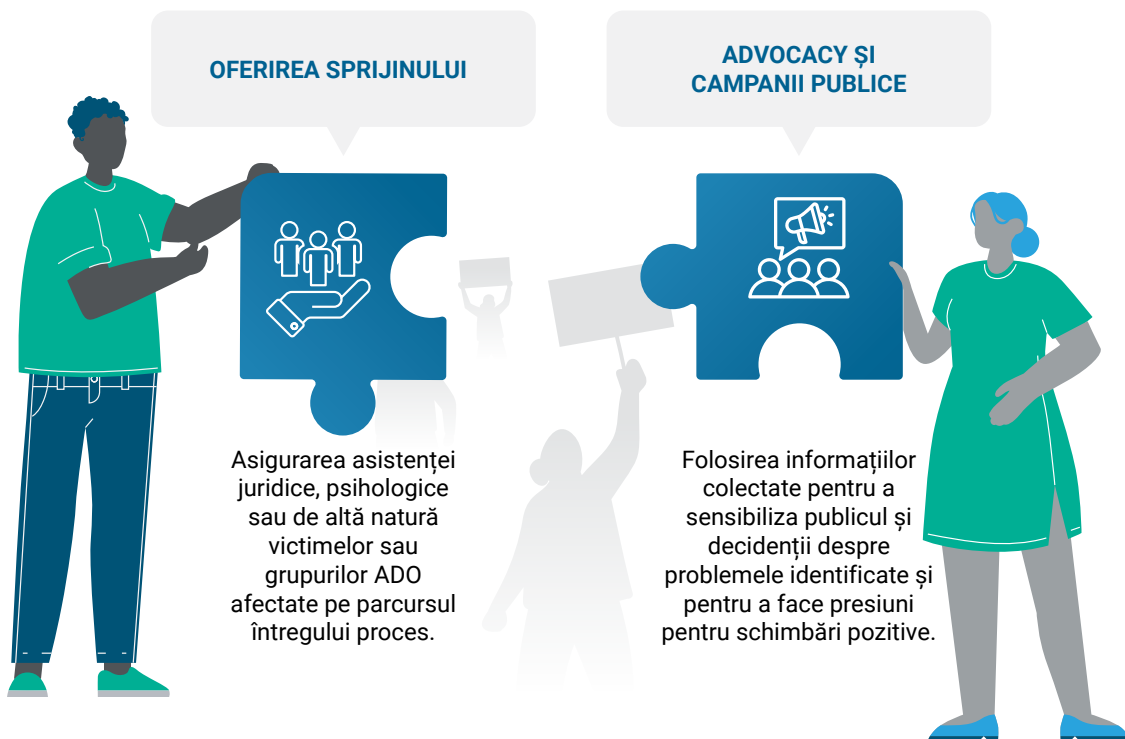
INFORMAREA ȘI RAPORTAREA CĂTRE ALTE AUTORITĂȚI

Dacă această acțiune nu pune în pericol ADO sau procesul de documentare, Oficiul Avocatului Poporului, Consiliul pentru Egalitate, Raportorul Special al ONU pentru ADO sau alte organisme internaționale pot fi informate despre cazurile de intimidare, amenințare sau discriminare.

Informații practice privind modul de informare/sesizare al Raportorului Special al Organizației Națiunilor Unite pentru ADO a se vedea în Anexa nr. 2

SPRIJIN ȘI ADVOCACY

MONITORIZAREA EVOLUȚIEI

Monitorizarea evoluției cazurilor după raportare, inclusiv răspunsul autorităților și orice schimbări în situația victimelor este necesară. La fel, trebuie menținută o comunicare regulată cu victimele și cu autoritățile relevante.

Evaluarea impactului acțiunilor reprezintă analiza eficacității răspunsurilor, a intervențiilor și elaborarea de ajustări acolo unde este necesar pentru a îmbunătăți protecția ADO.

MOSTRĂ

Lista de verificare pentru raportarea cazurilor de ADO în situație de risc:

Informații de bază despre caz: individ (datele de contact de inclus doar dacă este sigur și nu îl pun în pericol), afilierea la rețea/organizație/comunitate, grup, context și tipul activităților.

Incidentul particular, presupusul făptuitor și modul în care acesta constituie o încălcare sau abuz al drepturilor omului.

Context/legislația în ceea ce privește ADO și problemele cu care se confruntă aceștia.

Legătura dintre incident și activitățile victimelor privind drepturile omului - Se poate presupune că acest incident este o reacție la aceste activități? Au fost raportate incidente sau amenințări similare anterior? Alți ADO, aflați în situații asemănătoare, au fost supuși abuzurilor?

Evaluarea nivelului de securitate personală a ADO, a familiilor și comunităților lor.

Reacțiile autorităților, societății civile și altor părți interesate (organizații internaționale și/sau misiuni diplomatice).

Cererea specifică de sprijin din partea ADO (dacă există) și intervenția propusă a instituției (dacă este relevant), evidențiind riscurile asociate cu abordarea recomandată și modul în care acestea vor fi atenuate.

Rezultatul/intervenția instituției (când este relevant), incluzând reacțiile autorităților publice, societății civile, comunităților afectate și mass-media, precum și orice amenințări sau represalii împotriva ADO.

Actualizări regulate în funcție de schimbarea circumstanțelor.

RELOCAREA (SOLUȚIE DE ULTIM RESORT)

Relocarea ADO este un proces important pentru protecția acestora în situații de pericol iminent cauzat de activitatea lor.

Procedurile de relocare pot varia în funcție de țara și organizațiile implicate, dar există câteva principii generale și pași care sunt adesea urmați:

EVALUAREA RISCULUI

Este esențial să se evalueze riscul la care este expus ADO. Aceasta include identificarea amenințărilor specifice, sursele acestora și vulnerabilitatea persoanei.

SOLICITAREA DE AJUTOR

ADO sau organizațiile pentru care lucrează pot solicita ajutor de la organizații internaționale, ambasade sau organizații ale societății civile care se ocupă de protecția drepturilor omului.

PLANIFICAREA RELOCĂRII

Odată ce cererea de ajutor este aprobată, se planifică detaliile relocării, inclusiv destinația sigură, traseul de călătorie și logistica necesară. Se pot lua în considerare țări sau orașe care au legislație prietenoasă pentru ADO.

IMPLEMENTAREA RELOCĂRII

Acest pas include călătoria efectivă și stabilirea într-o nouă locație. De asemenea, poate implica asistență juridică pentru obținerea vizelor sau a altor forme de protecție legală.

SUPPORT CONTINUU

După relocare, este crucial să se ofere suport continuu ADO, cum ar fi integrarea socială, sprijin psihologic și, dacă este necesar, asistență în continuarea activităților lor de apărare a drepturilor omului într-un mediu sigur.

EVALUAREA POST-RELOCARE

Monitorizarea siguranței ADO și evaluarea eficacității măsurilor de protecție sunt esențiale pentru a asigura că relocarea răspunde nevoilor individului pe termen lung.

Aceste proceduri necesită colaborare între mai multe entități și o înțelegere profundă a dreptului internațional și a drepturilor omului. Relocarea este adesea considerată o soluție de ultim resort, utilizată când alte măsuri de protecție au eșuat sau nu sunt fezabile.

Lista organizațiilor ce acorda relocare a se vedea in Anexa nr. 1

ANEXĂ 1: LISTĂ DE CONTACTE UTILE

Human Rights Watch: organizație internațională axată pe cercetare și advocacy pentru drepturile omului, conduce investigații detaliate asupra abuzurilor de drepturi omului în diverse țări. Prin dialogul cu factorii de decizie la nivel mondial și mobilizarea opiniei publice internaționale, organizația își propune să stimuleze schimbări, să susțină standardele internaționale privind drepturile omului și să promoveze responsabilizarea.

Amnesty International: organizație globală de apărare a drepturilor omului, se angajează să prevină abuzurile și să promoveze respectul pentru toate drepturile stipulate în Declarația Universală a Drepturilor Omului. Activitățile organizației includ cercetarea și documentarea încălcărilor drepturilor omului și mobilizarea publicului pentru a exercita presiuni asupra guvernelor și instituțiilor responsabile.

Front Line Defenders: organizație internațională dedicată protecției ADO care operează în medii ostile sau aflați sub risc. Organizația oferă asistență practică pentru a îmbunătăți siguranța personală a acestor activiști, promovând în același timp conștientizarea și respectarea drepturilor lor la nivel mondial.

Organizația oferă Granturi de Protecție a ADO pentru a îmbunătăți securitatea fizică și digitală, a acoperi taxele legale și medicale și a susține familiile ADO-urilor încarcerate. De asemenea, oferă asistență de urgență, inclusiv ajutor pentru relocare temporară.

Justice & Peace a fondat programul Shelter City ca un mijloc direct și accesibil de a oferi sprijin ADO aflați sub risc. Prin relocarea temporară într-un spațiu protejat și inspirațional, aceștia au posibilitatea de a-și reface resursele, de a beneficia de suport adaptat nevoilor lor specifice și de a colabora cu aliați pentru a îmbunătăți și extinde acțiunile lor locale.

Lifeline: oferă granturi de urgență pe termen scurt organizațiilor societății civile amenințate din cauza activității lor în domeniul drepturilor omului. Granturile acoperă diverse necesități urgente, cum ar fi costurile de securitate, cheltuielile medicale, reprezentarea legală, vizitele la închisoare, monitorizarea proceselor, relocarea temporară, înlocuirea echipamentului și altele. Lifeline este susținută financiar de Canada.

Urgent Action Fund: acordă granturi de răspuns rapid activiștilor femei, transgender, și ADO-urilor care se confruntă cu amenințări de securitate. Granturile vizează abordarea nevoilor urgente de securitate și menținerea siguranței acestor persoane.

The Dignity for All: LGBTI Assistance Program: concentrat pe nevoile comunității LGBTI, acest program oferă asistență de urgență, granturi rapide pentru securitate, oportunități și advocacy. Oferă, de asemenea, evaluări de securitate și instruire ADO și organizațiilor societății civile care sunt amenințate sau atacate din cauza activității lor pentru drepturile omului LGBTI.

International Cities of Refuge Network (ICORN): oferă refugiu scriitorilor și artiștilor aflați în pericol, susținând promovarea libertății de exprimare, apărarea valorilor democratice și promovarea solidarității internaționale.

ANEXĂ 2: SESIZAREA RAPORTORULUI SPECIAL AL ONU PENTRU ADO

În contextul Declarației ONU din 1998 privind ADO, Raportorul Special al Organizației Națiunilor Unite (ONU) pentru ADO are mandatul de a promova activitatea ADO și de a proteja ADO aflați în pericol. Această persoană este independentă de ONU, state și organizații neguvernamentale².

CUM POATE FI SESIZAT?

Prin expedierea unui e-mail la hrc-sr-defenders@un.org

E-mailul trebuie să fie formulat **conform șablonului și îndrumărilor standard** sau în formă liberă, conținând la final următoarele note:

- Victimele sau reprezentanții lor sunt conștienți și sunt de acord că o scrisoare care să conțină informații despre ei urmează să fie trimisă Guvernului (și/sau altui actor relevant) [Da/Nu]
- Victimele sau reprezentanții acestora sunt conștienți și sunt de acord că scrisoarea care conține numele lor va fi inclusă în rapoartele publice și în baza de date online ale ONU [Da/Nu]

Prin completarea online a formularului securizat

Formularul se află pe o platformă securizată și se completează cu un șir de date și informații care vor ajuta Raportul Special să ia anumite decizii.

2 <https://crjm.org/cine-este-si-cum-poate-fi-sesizat-raportorul-special-al-onu-pentru-aparatorii-drepturilor-omului/16961>

CUM TREBUIE SĂ ARATE O SESIZARE A RAPORTORULUI SPECIAL?

În sesizare vor fi comunicate presupusele încălcări și se va include:

- Informații despre activitățile în domeniul drepturilor omului ale ADO în pericol;
- Informații despre situația actuală și factorii care îi pun în pericol, inclusiv datele și locațiile oricăror incidente;
- Detalii despre orice acțiuni întreprinse până în prezent ca răspuns la riscurile în cauză, împreună cu rezultatele acestora (de exemplu, a fost depusă o plângere la secția de poliție?);
- Orice informații suplimentare care vor da context situației, inclusiv incidente sau tendințe din trecut.

CUM ARE LOC PROCESUL DE EVALUARE A SESIZĂRII?

Raportorul Special analizează sesizarea și contactează autorul ei. Ulterior, aceasta va fi trimisă Ambasadei statului vizat cu sediul la Geneva sau sediului comercial dacă sunt implicate companii.

Dacă nu ați primit un răspuns de la Raportorul Special în câteva săptămâni, trimiteți un memento sau o actualizare a situației, dacă s-au produs evoluții de la ultimul contact.

Timp de 60 de zile, se colectează informații și răspunsuri din partea autorităților. Se poate întâmpla, însă, ca statele să nu ofere răspunsuri.

În această perioadă, sesizarea rămâne confidențială, însă odată cu recepționarea oricărui răspuns – devine publică în baza de date a ONU.

În circumstanțe deosebit de urgente, Raportorul Special poate solicita permisiunea pentru a scrie un comunicat de presă care devine public înainte de încheierea perioadei de confidențialitate de 60 de zile.

CE POATE FACE RAPORTORUL SPECIAL?

În sesizare vor fi comunicate presupusele încălcări și se va include:

- Scrie scrisori către guverne și alți actori (cum ar fi companiile) prin care exprimă îngrijorarea cu privire la situațiile în care ADO sunt în pericol.
- Solicită autorităților să ia măsuri pentru prevenirea sau stoparea încălcării, să o investigheze, să-i aducă în fața justiției pe cei responsabili și să se asigure că remediile sunt disponibile victimei sau familiei acestuia.
- Angajează autoritățile în dialog cu privire la situația ADO în țările lor prin întâlniri și evenimente publice sau private.
- Poate efectua două vizite oficiale de țară pe an, după care scrie rapoarte despre situația ADO în acele locuri, inclusiv recomandări. Astfel de vizite pot fi efectuate numai cu acordul statelor³.
- Scrie rapoarte tematice care sunt prezentate la Consiliul ONU pentru Drepturile Omului și la Adunarea Generală a ONU în fiecare an. Raportorul Special invită ADO și societatea civilă să contribuie la aceste rapoarte prin transmiterea oficială a informațiilor. Cel mai recent raport despre succesele ADO a fost prezentat în martie 2023.

Raportorul Special Nu poate oferi protecție fizică ADO sau finanțare pentru susținerea activităților acestora.

ANEXĂ 3: SURSE INTERNAȚIONALE DE REGLEMENTARE ADO

Cadrul internațional și regional ce reglementează domeniul ADO

- Declarația Universală a Drepturilor Omului (1948)
- Principiile de la Paris ale ONU (1993) și Observațiile Generale
- Declarația ONU privind Apărătorii Drepturilor Omului (1998)
- Liniile Directoare ale UE privind Apărătorii Drepturilor Omului (2008)
- Declarația Comitetului Miniștrilor privind acțiunea Consiliului Europei pentru îmbunătățirea protecției apărătorilor drepturilor omului și promovarea activităților lor (2008)
- Liniile Directoare ale OSCE privind Protecția Apărătorilor Drepturilor Omului (2014)

³ Ultima vizită a Raportorului Special în Republica Moldova a fost în perioada 29-25 iunie 2018. Mai multe detalii aici: <https://www.ohchr.org/en/documents/country-reports/ahrc4060add3-visit-republic-moldova-report-special-rapporteur-situation>

- Liniile Directoare privind Suportul ENNHRI pentru Instituțiile Naționale pentru Drepturile Omului sub Risc (2016)
- Implementarea Liniilor Directoare ale OSCE privind Apărătorii Drepturilor Omului (2017)
- Protecția și Promovarea Spațiului Societății Civile: Compilație de Măsuri și Practici în vigoare în Statele Membre ale Consiliului Europei (CDDH-INST, 2018)
- Raportul Agenției Uniunii Europene pentru Drepturi Fundamentale (FRA) privind „Provocările cu care se confruntă organizațiile societății civile care lucrează în domeniul drepturilor omului în UE” (2018)
- Declarația Marrakesh a GANHRI: „Extinderea spațiului civic și promovarea și protejarea apărătorilor drepturilor omului, cu un accent special pe femei: Rolul instituțiilor naționale pentru drepturile omului” (2018)

Sursele de referință pentru calificarea unei persoane sau grup de persoane drept ADO:

- Declarația ONU privind dreptul și responsabilitatea indivizilor, grupurilor și organelor societății de a promova și de a proteja drepturile omului și libertățile fundamentale recunoscute la nivel universal, 1998⁴;
- Recomandările UE privind apărătorii drepturilor omului⁵, 2008⁶;
- Raportorul special al ONU privind situația apărătorilor drepturilor omului, 2018 (A/215/73)⁷;
- Recomandările OSCE privind protecția drepturilor omului, 2014⁸;
- Modelul de lege a Serviciului Internațional pentru Drepturile Omului (ISHR) pentru protecția drepturilor omului⁹;
- Înalțul Comisar al ONU pentru drepturile omului, Fișa informativă nr. 29¹⁰.

4 <https://www.ohchr.org/en/instruments-mechanisms/instruments/declaration-right-and-responsibility-individuals-groups-and>

5 <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/HTML/?uri=LEGISSUM:I33601&from=EN>

6 https://www.eeas.europa.eu/sites/default/files/eu_guidelines_hrd_en.pdf

7 <https://www.ohchr.org/en/documents/thematic-reports/report-special-rapporteur-situation-human-rights-defenders-0>

8 <https://www.osce.org/odihr/guidelines-on-the-protection-of-human-rights-defenders>

9 <https://ishr.ch/defenders-toolbox/model-law/>

10 <https://www.ohchr.org/sites/default/files/Documents/Publications/FactSheet29en.pdf>

ANEXĂ 4: JURISPRUDENȚA RELEVANTĂ A CURȚII EUROPENE A DREPTURILOR OMULUI

Aliyev împotriva Azerbaidjanului (cererea nr. 14/68762 și 14/71200)

cazul implică detenția unui ADO și percheziții ale locuinței și biroului său, efectuate cu intenția de a-l reduce la tăcere, de a-l pedepsi și de a-i obstrucționa activitatea (încălcarea Articolului 18 coroborat cu Articolele 5 și 8 din CEDO).

Centrul de Resurse pentru Democrație și Drepturile Omului și Mustafayev împotriva Azerbaidjanului (cererea nr. 14/74288 și 16/64568)

autoritățile au înghețat conturile bancare ale unui ADO și ale organizației sale, impunând de asemenea interdicții de călătorie pentru a-i pedepsi și a le inhiba munca (încălcarea Articolului 18 în combinație cu Articolul 1 din Protocolul Nr. 1 la CEDO); impunerea unei interdicții de călătorie legată de o presupusă datorie fiscală, fără a se lua măsuri pentru colectarea acesteia (încălcarea Articolului 2 din Protocolul Nr. 4 la CEDO).

Kavala împotriva Turciei (cererea nr. 18/28749)

detenția îndelungată a unui ADO având ca scop final reducerea la tăcere a acestuia (încălcarea Articolului 18 din CEDO); suspiciuni de tentativă de răsturnare a guvernului, bazate doar pe exercitarea drepturilor conferite de CEDO sau pe activitatea naturală a apărătorului (încălcarea Articolului 1 § 5 (c) din CEDO); perioada extinsă de detenție care nu a fost justificată adecvat de agenda încărcată a Curții Constituționale, în contextul stării de urgență (încălcarea Articolului 4 § 5 din CEDO).

Yunusova și Yunusov împotriva Azerbaidjanului (cererea nr. 14/59620)

ADO nu au beneficiat de îngrijiri medicale adecvate pentru probleme serioase de sănătate în timpul detenției lor (încălcarea Articolului 3 și Articolului 34 din CEDO).

